

'น้ำเสีย' กระทบคุณภาพน้ำ

เตือนภัยเจ้าพระยาวิกฤติแน่...ถ้าไม่เร่งแก้ไข

องค์การจัดการน้ำเสียเผยแพร่ผลจากการใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เพื่อประเมินผลกระทบจากน้ำเสียที่มีผลต่อคุณภาพน้ำ พบว่าหากยังไม่มีการดำเนินการใดๆ ตามแผนแม่บท การจัดการน้ำเสียในระดับลุ่มน้ำภายใน พ.ศ.2571 หรืออีก 20 ปีข้างหน้าแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางและตอนล่าง เข้าสู่วิกฤติแน่

“รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2552” ของ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ซึ่งได้จัดทำร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ระบุว่าสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ.2547-2551 โดยเฉพาะสถานการณ์ใน

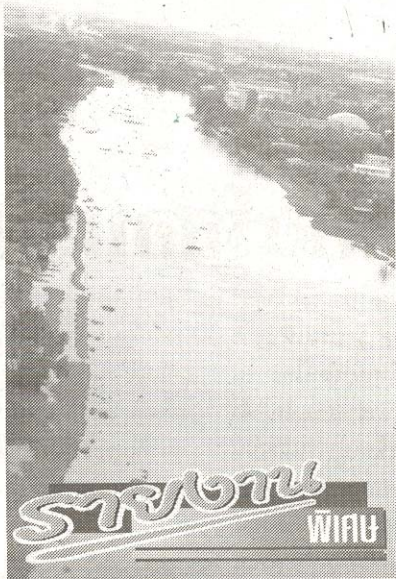
ด้านทรัพยากรน้ำพบว่าคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำหลักหลายพื้นที่เสื่อมโทรมมากมี
ปัญหารุนแรงจนถึงขั้นวิกฤติ ได้แก่ ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ทำจีนตอนกลาง
และตอนล่าง ทะเลสาบสงขลา และลำตะคองตอนล่าง

นายทอง ต้นธรวิวิทย์ ผู้อำนวยการองค์การจัดการน้ำเสีย (อจน.) เปิดเผย
ว่าข้อมูลนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพน้ำบริเวณลุ่ม
น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ตั้งแต่วัดพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ จนถึงศาลา
กลางจังหวัดนนทบุรี (หลังเก่า) รวมระยะทางประมาณ 55 กิโลเมตร ซึ่งพบว่า
คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก เนื่องมาจากมีของเสียระบายลงสู่
แม่น้ำมากถึงร้อยละ 80 จากการปล่อยน้ำทิ้งของโรงงานอุตสาหกรรม และการ
ระบายน้ำทิ้งจากพื้นที่เกษตรกรรมในบริเวณใกล้เคียง และยังพบว่ามีการปนเปื้อน
ของฟิโคลโคลิฟอร์มแบคทีเรียในบริเวณพื้นที่เจ้าพระยาตอนล่างบริเวณท่าเรือ
กรุงเทพฯ (สะพานปลา) ในปริมาณสูงโดยตรวจพบถึง 160,000 MPN/100 มิลลิลิตร
ทั้งนี้จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพและปริมาณความสกปรกในรูปบี
โอดีที่เกิดขึ้นในลุ่มน้ำเจ้าพระยา พบว่าชุมชนเป็นแหล่งกำเนิดน้ำเสียสำคัญที่
ทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 70 ของปริมาณความสกปรกที่เกิด
ขึ้นทั้งหมด รองลงมาเป็นของเสียจากภาคอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 25 และ
ภาคเกษตรกรรมร้อยละ 5 แต่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นเขต
อุตสาหกรรมพบว่าส่วนใหญ่ของเสียกว่าร้อยละ 70 มาจากภาคอุตสาหกรรม

ด้าน นายสุชัย เจนพจนารถ ผู้อำนวยการฝ่ายสำรวจ อจน. กล่าวเสริมว่า
เมื่อเปรียบเทียบระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน พบว่าคุณภาพน้ำผิวดินใน
ลุ่มน้ำเจ้าพระยาค่อนข้างเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการขยายตัวของ
แหล่งชุมชนที่พักอาศัยบริเวณลุ่มน้ำอย่างต่อเนื่อง มีการใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำอย่างกว้างขวาง ทั้งเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการ
อุปโภคบริโภค ซึ่งเกิดจากความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลง
ของจำนวนประชากร สภาพทางเศรษฐกิจและทางสังคม รวมถึงการใช้
ประโยชน์จากที่ดินที่ไม่เหมาะสมทั้งในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม จาก
การขยายตัวอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องโดยมิได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นใน
ระยะยาว การระบายน้ำเสียของชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ผ่านกระบวนการบำบัดน้ำ
เสียก่อนที่จะปล่อยน้ำทิ้งลงสู่สิ่งแวดล้อม และสู่แหล่งน้ำสาธารณะรวมทั้งการ
แก้ไขปัญหายังขาดการบริหารจัดการที่เหมาะสมไม่มีประสิทธิภาพและยังไม่

เป็นระบบ

ในอนาคตหากยังไม่
มีมาตรการควบคุม
และป้องกันอัตราการ
เพิ่มจำนวนประชากรใน
ชุมชนเมือง การขยายตัว
ของโรงงานอุตสาหกรรม
และปริมาณมลพิษจาก
เกษตรกรรมปศุสัตว์ที่
ยังคงเพิ่มมากขึ้น จะส่ง
ผลให้คุณภาพน้ำใน
แม่น้ำเจ้าพระยามีแนว
โน้มที่จะเสื่อมโทรมลง
และจะทวีความรุนแรง
เพิ่มมากขึ้น และจาก
การใช้แบบจำลองทาง
คณิตศาสตร์ยังพบอีกว่า

รายงาน
พิเศษ

ภายในปี พ.ศ.2571 หากยังไม่ดำเนินการ
ใดๆ ตามแผนแม่บทการจัดการน้ำเสีย
แม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางและตอนล่างจะเข้าขั้นวิกฤติ ไม่สามารถใช้
ประโยชน์เพื่อการอุปโภคหรือบริโภค ได้แค่เพียงการคมนาคมเท่านั้น

“โครงการจัดทำแผนแม่บทการจัดการน้ำเสียระดับลุ่มน้ำ ถือเป็นมาตรการ
สำคัญที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำที่เกิดขึ้นกับลุ่มน้ำเจ้าพระยา
ซึ่งมีองค์การจัดการน้ำเสีย (อจน.) ในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่ง
แวดล้อมเป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบ โดย อจน.จะมีภารกิจโดยตรงใน
การบำบัดน้ำเสียในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี
สมุทรปราการ และสมุทรสาคร และพื้นที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดตามพระ
ราชกฤษฎีกาการจัดตั้งองค์การจัดการน้ำเสีย พ.ศ.2538 รวมทั้งเผยแพร่ความรู้
ความเข้าใจให้กับประชาชนได้ตระหนักและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย เพื่อ
รักษาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศ ซึ่งได้จัดทำแผนแม่บทการจัดการน้ำ
เสียในระดับลุ่มน้ำเจ้าพระยาเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเร่งด่วน 1-5 ปี ระยะกลาง 5-10
ปี และระยะยาว 11-20 ปี ครอบคลุม 4 ยุทธศาสตร์หลัก คือ 1.ป้องกันและฟื้นฟู
คุณภาพน้ำ 2.การจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย 3.การควบคุมป้องกันมลพิษทางน้ำ 4.การ
มีส่วนร่วมและพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งจัดทำและพัฒนาระบบฐาน
ข้อมูลการจัดการน้ำเสียเพื่อช่วยในการตัดสินใจและการใช้แบบจำลองทาง
คณิตศาสตร์เพื่อประเมินผลกระทบจากน้ำเสียที่มีผลต่อคุณภาพน้ำภายใต้ความ
ร่วมมือจากกรมทรัพยากรน้ำ กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง” ผอ.ทง กล่าว

อย่างไรก็ตาม รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมปี พ.ศ.2552 ยังเป็น
เพียงฉบับร่างขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการปรับปรุงแก้ไข หากเสร็จสมบูรณ์
เนื้อหาสาระในรายงานฉบับนี้จะฉายภาพได้อย่างชัดเจนจนสามารถชี้ให้เห็นถึง
สถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปและสะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุที่แท้จริง
ของปัญหา อันจะมีความสำคัญยิ่งในการเป็นเครื่องมืออ้างอิง เพื่อการแก้ไข
ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ถือเป็นภาระกระตุ้นเตือนภาครัฐให้หันมาใส่ใจใน
สถานการณ์ที่มีแนวโน้มเข้าสู่ภาวะวิกฤติอย่างเร่งด่วน เพื่อนำไปสู่การปรับ
เปลี่ยนนโยบายในระดับชาติที่เอื้อต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืนต่อไป